

**EXTENZIVNÍ SADY / STREUOBSTWIESEN / ORCHARD
MEADOWS V SASKU A ČESKU**

Michal Forejt, R-U Syrbe
*Česká zemědělská univerzita v
Praze*

*Leibniz Institut für ökologische
Raumentwicklung*

OBSAH

Úvod

Významy

Právní status

Veřejná podpora

Odhad rozlohy

TYPICKÁ CHARAKTERISTIKA STREUOBSTWIESE

Tradiční prvek kulturních krajín v mírném pásu Evropy

Málo intenzivní management (nižší výnosy ovoce)

Vysokokmenné ovocné stromy

Travní podrost – seč, pastva, lada

Malé struktury – mrtvé dřevo, doupné stromy, malé vodní plochy, suché zdi

Agrolesnický systém?

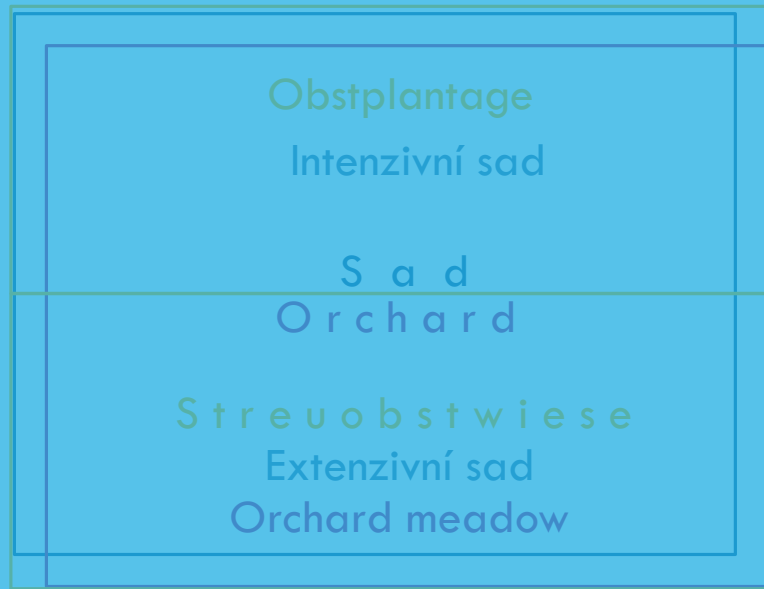
EKOSYSTÉMOVÉ SLUŽBY STREUOBSTWIESEN

Poskytující: ovoce (vysoká kvalita, zajímavé chuti) a výrobky z nich (mošty, sušené ovoce)

Regulační: kontrola eroze, ukládání uhlíku, biotop pro hmyz a ptáky

Socio-kulturní: rekreace, výuka a výzkum, kulturní dědictví (tisíce odrůd ovoce)

VÝZNAMY

Intenzivní/nízkokmenný sad

Obstplantage

Sad

Orchard

Streuobstwiese

Extenzivní/vysokokmenný sad

Orchard meadow

PRÁVNÍ STATUS EXTENZIVNÍCH SADŮ

Evropa: není na seznamu směrnice o stanovištích

Německo: není na seznamu chráněných biotopů federálního zákona o ochraně přírody

Sasko: na seznamu chráněných biotopů zákona o ochraně přírody

Zakázáno měnit a opouštět land-use

Podle komentáře k SachNatSchGes – minimálně 500 m² nebo 10 stromů

Česko: není na seznamu chráněných biotopů (není takový seznam)

Ale zákonná ochrana každého stromu proti ničení a kácení

Péče o stromy je odpovědností vlastníka

Památný strom (14 ovocných stromů v ÚL: 5 hrušní, 8 oskeruší, 1 mišpule)

Ministerská vyhláška: Na zahradách je možné kácet jakýkoli ovocný strom, jinak nad 80 cm obvodu je potřeba povolení

VEŘEJNÁ PODPORA - SASKO

Přímé platby: Streuobstfläche mit Grünlandnutzung

Výzva Agrarumwelt-und Klimamaßnahmen – seč/pastva

Výzva Natürliches Erbe

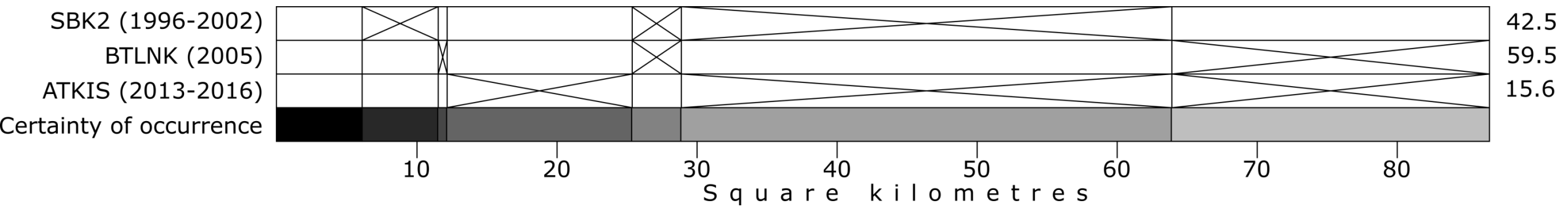
- Sanitace starých stromů – 41 – 75 EUR/strom
- Výsadba stromů – 68 EUR/strom
- Cíleno na Streuobstwiesen

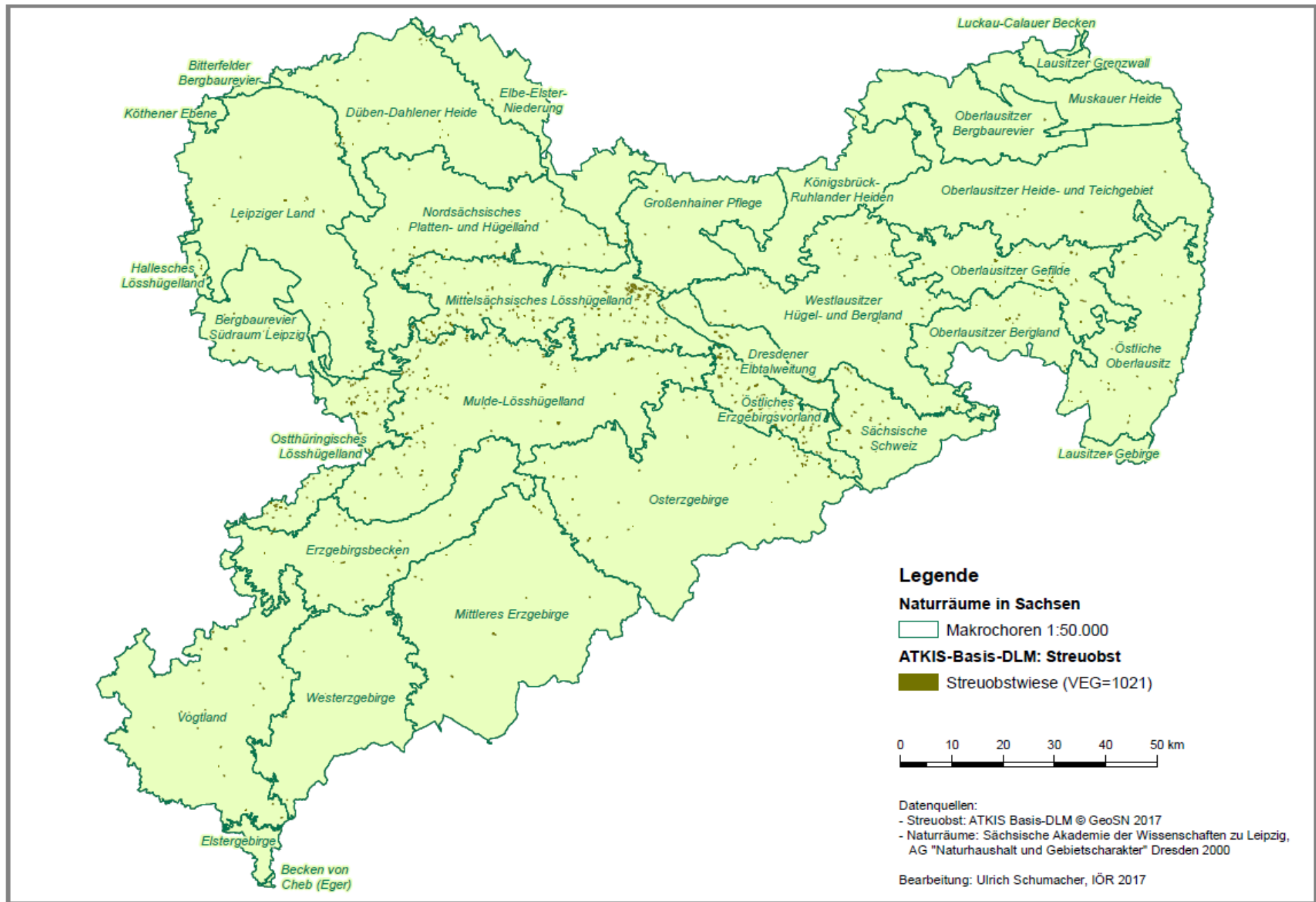
VEŘEJNÁ PODPORA - ČESKO

Zem. kultura (ekologické zemědělství)	EUR/ha/rok
Krajinotvorný sad	165
TTP	84
Intenzivní sad (min. 500 stromů/ha)	779
Ostatní sady (min. 100 stromů/ha)	424

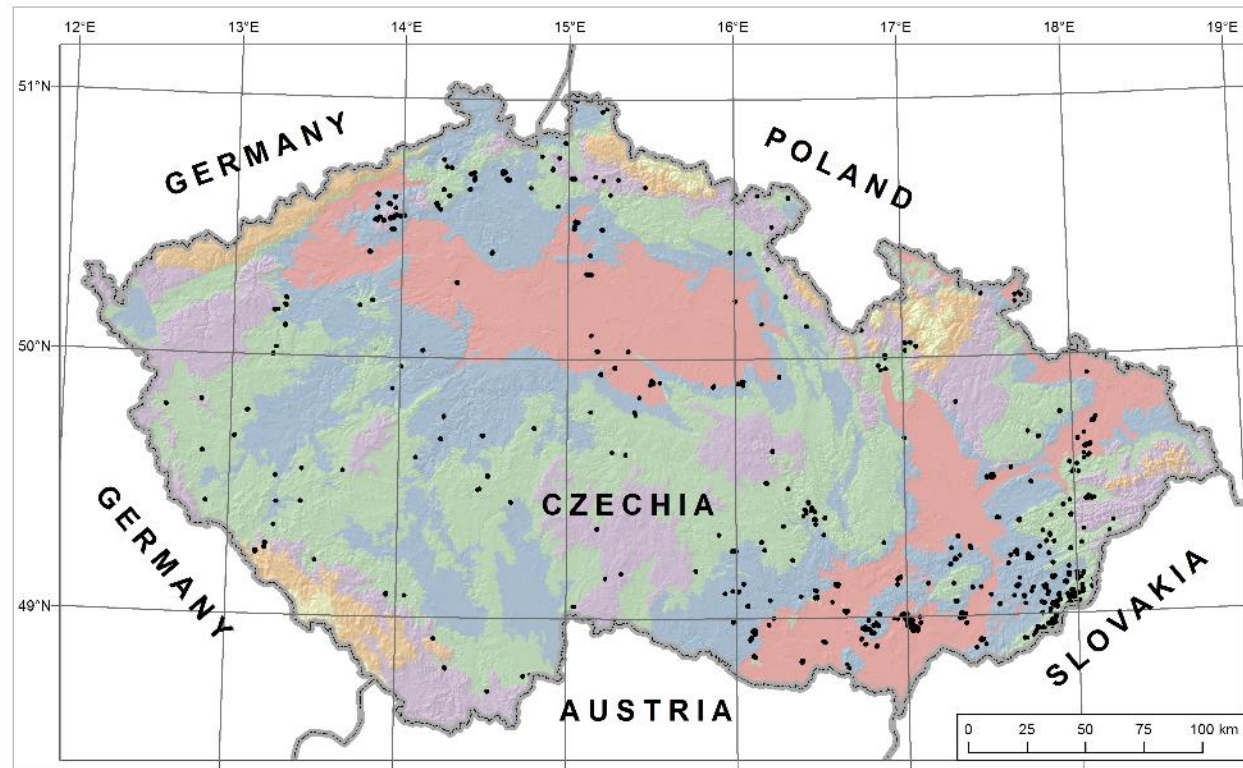
Geographic unit	Database	Year	Orchard meadows area (ha)	Σ	Mean patch size (ha)	Orchard meadows area (% of unit area)
Czechia	Landscaping orchard	2018	1008,57	771	1,31	0,013
Czechia	Other permanent cultures	2018	4615,94	5695	0,81	0,059
Saxony	SBK2	1996-2002	4405,14	9543	0,46	0,239
Saxony	BTLNK	2005	6147,85	11218	0,55	0,334
Saxony	ATKIS	2013-2016	1580,88	880	1,80	0,086
Dresden	SBK2	1996-2002	162,08	235	0,69	0,493
Dresden	Stadtbiotopkartierung	1999	329,64	838	0,39	1,004
Dresden	BTLNK	2005	241,37	344	0,70	0,735
Dresden	ATKIS	2013-2016	69,62	33	2,11	0,212

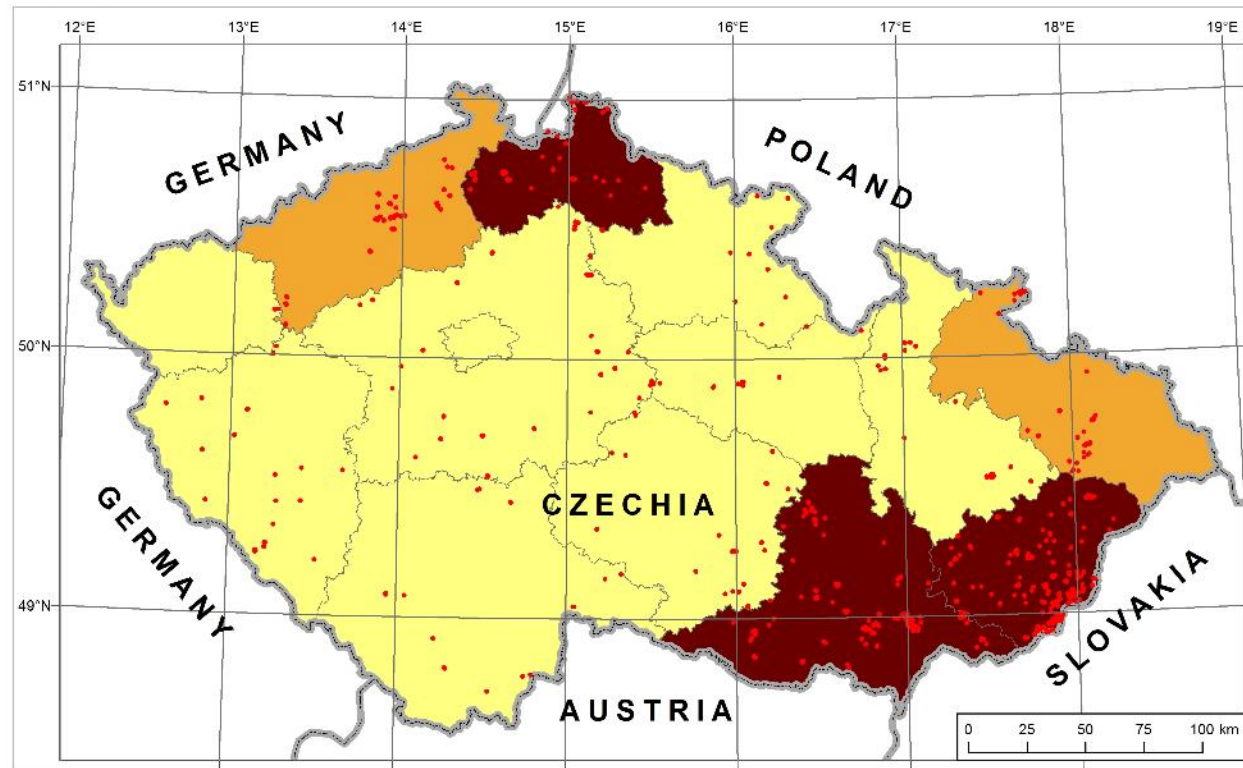
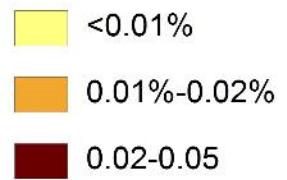

**General types of natural landscapes in
Czechia (Romportl et al. 2013)**

- Warm lowland landscapes
- Moderately warm landscapes of hills
and basins
- Moderately cool landscapes of hills
and highlands
- Cool landscapes of highlands
- Moderately cold landscapes of
mountains
- Cold landscape of mountains

Landscaping orchards (% of the region area)

ODHAD ROZLOHY – DATABÁZE LUCAS

Inspirace: Plieninger et al. (2015): Wood-pastures of Europe: Geographic coverage, social-ecological values, conservation management, and policy Implications

LUCAS: Land Use and Cover Area frame Survey

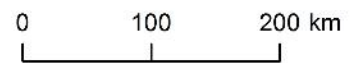
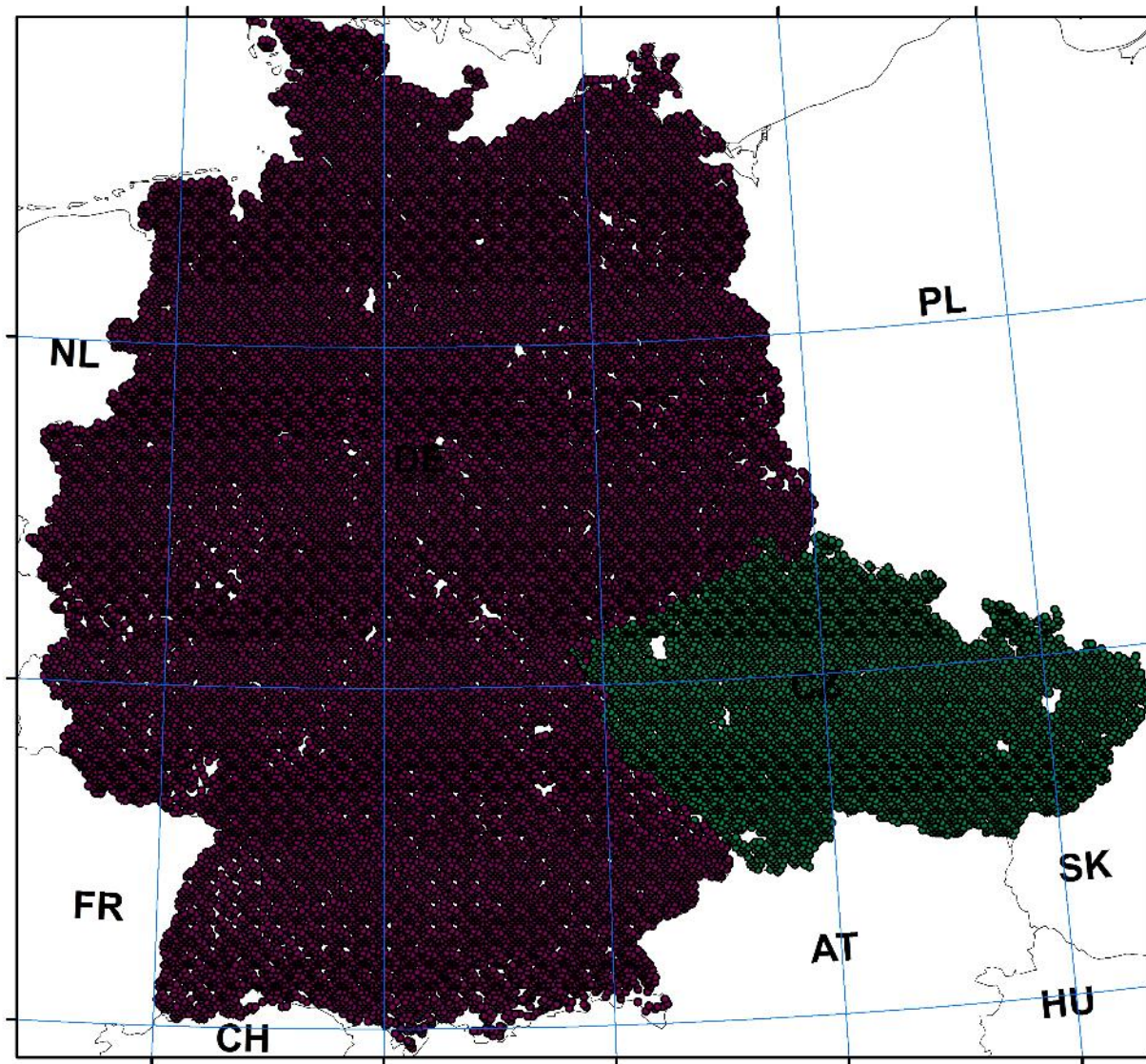
Aktualizuje Eurostat každé tři roky (nejnovější 2015)

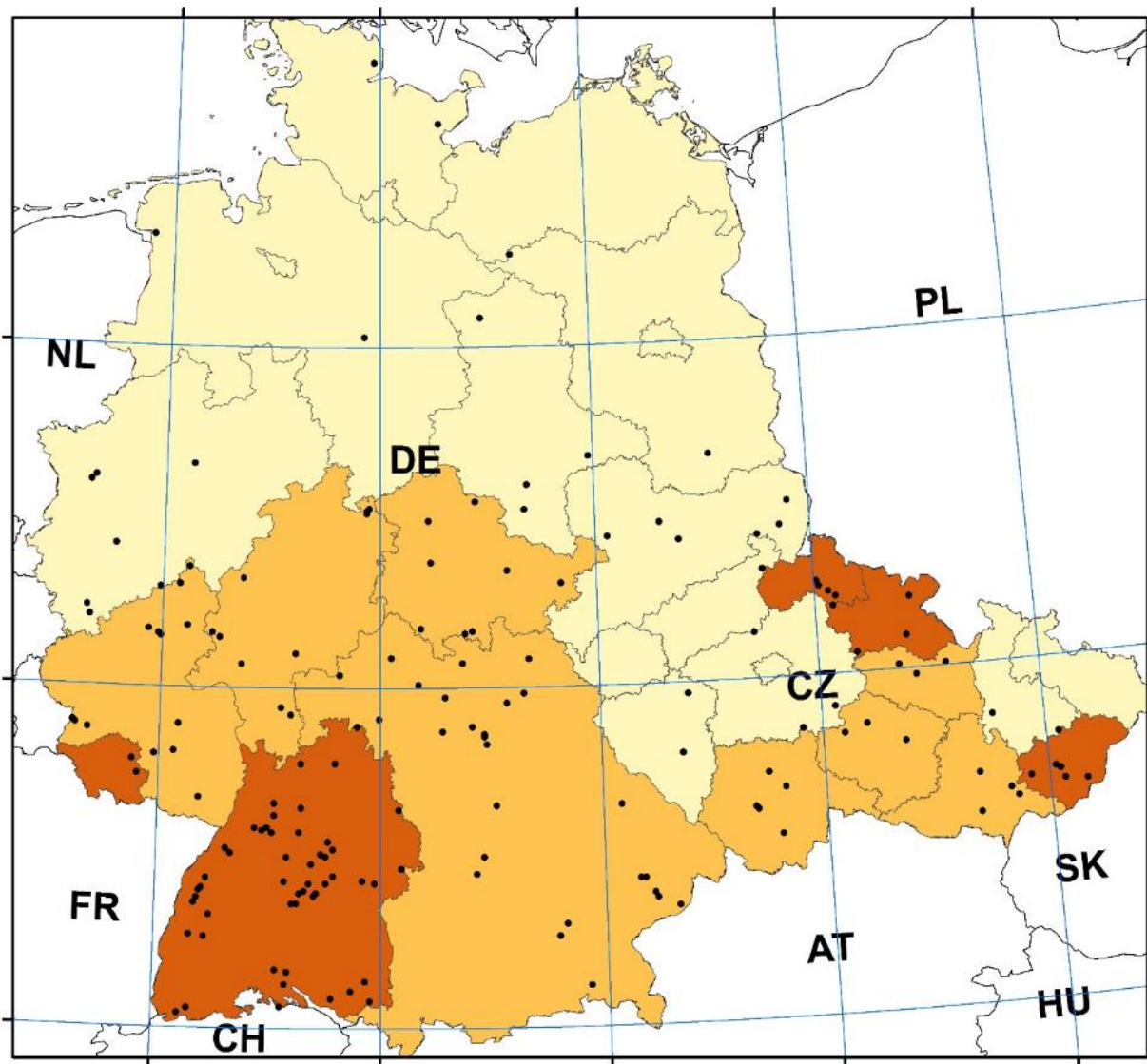
Bodová databáze: grid 2 km (5 713 bodů v CZ, 26 745 v D)

Pro každý bod více než 50 atributů a 4 fotky do 4 světových stran

Včetně primárního a sekundárního land-use a land-cover

Kromě míst nad 1 500 m n. m. a vojenských újezdů

Orchard meadows (% of region area)

< 0,5%

0,5%-1%

> 1%

• Orchard meadow (LUCAS)

0 100 200 km

Podmínky:

- LC1 – B71-B81: různé druhy ovocných stromů
- LC2 – E20: travní porost bez dřevin

LU Code	Land use	Count of points		Share on all points	
		CZ	D	CZ	D
J111	Agriculture	17	172	0,30%	0,64%
J113	Kitchen gardens	46	59	0,81%	0,22%
J361	Amenities, leisure, museums		1		0,00%
J410	Abandoned areas	5	4	0,09%	0,01%
	Sum	68	236	1,19%	0,88%
	Streuobst visually verified	36	133	0,63%	0,50%

MAPPING ORCHARD MEADOWS IN DĚČÍN TOWN

Elbe (Labe) river

České středohoří protected area (volcanic basaltic hills)

Labské pískovce protected area (sandstones)

50 K inhabitants

117 sq km

Orchard meadows: 60 ha (0,51% of the town area)

ZÁVĚRY

Sasko – Steruobstwiese jsou chráněny x v Česku ne

Veřejná podpora

- Sasko – sázení, péče o staré stromy, údržba podrostu
- Česko – jedno komplexní opatření – řez stromů, údržba podrostu, žádné požadavky na doplňování mladými stromy – navíc: výhodné jen pro organické zemědělství, použitelné jen pro zemědělské podnikatele

Odhad rozlohy:

- Různá mapování v Sasku se shodují na 6,1 km² (0,03%), potenciálně až 85 km² (0,46%)
- Česko - LPIS – krajínotvorný sad: 10,1 km² (0,01%)
- LUCAS
  - Sasko – 0,46%
  - Česko – 0,63%
  - Německo – 0,50%

PERSPEKTIVY

Podpora obnovy zarostlým extenzivním sadům

Nová společná zemědělská politika od roku 2021

Zavedení/používání výrazů v češtině:

- Pastevní sad
- Luční sad
- Polní sad

Podpora výsadby stromů na travních porostech